

Цитувати так:

Лукіна Т.О. Кваліметрія // *Енциклопедія освіти* / Нац. акад. пед. наук України; [гол. ред. В. Г. Кремень; заст. гол. ред. В. І. Луговий, О. М. Топузов; відп. наук. секр. С. О. Сисоєва; редкол.: О. І. Ляшенко, С. Д. Максименко, Н. Г. Ничкало, П. Ю. Саух, Л. Д. Березівська, І. Д. Бех, В. Ю. Биков, М. С. Гальченко, В. В. Засенко, С. А. Калашнікова, М. О. Кириченко, Л. Б. Лук'янова, В. Г. Панок, В. О. Радкевич, О. Я. Савченко, М. М. Слюсаревський, О. В. Сухомлинська]: 2-ге вид, допов. та перероб. Київ : Юрінком Інтер, 2021. – С.437-438.

Т.О. Лукіна

КВАЛІМЕТРІЯ (англ. *qualimetry*, лат. *qualis* – якість; грец. *μετρέω* – міряю) – наука, що вивчає методологію та проблематику комплексного вимірювання та кількісного оцінювання якісних характеристик будь-якого об'єкту або системи. Є складовою частиною квалітології – комплексної науки про якість (див.: *Якість освіти*); кваліметрію розглядають як частину теорії управління якістю, теорії прийняття рішень, що ґрунтується на виборі найбільш оптимальних методів і засобів впливу на об'єкт з метою підвищення їх здатності задовольняти існуючі та майбутні потреби людей. Предметом вивчення кваліметрії виступають кількісні та не кількісні методи оцінки якості. Термін кваліметрія був запропонований групою радянських вчених (Г.Г. Азгальдов, О.В. Глічев, В.П. Панов та ін.) у 1968 році. Кваліметрія – міжгалузева наук. дисципліна, яка суміжна зі стандартизацією, метрологією, економікою, правом, психологією тощо, та яка використовує у своїх дослідженнях методи лінійного, нелінійного і динамічного програмування, методи експериментальної психології, методи математичної статистики і теорію статистичних рішень, системний аналіз та ін.

Виникнення кваліметрії було зумовлене потребою оцінки якості продукції як товару. Історія вчення про якість починається з квалітатівізма Аристотеля, який здійснив системні дослідження природи якості, виконав першу класифікацію якості, сформулював принцип цілісності (незвідність

якості цілого до якостей його частин) і уявлення про ієрархічну структуру якості матеріальних об'єктів. Перші випадки оцінки якості відомі у XV столітті до н.е., коли гончарі острова Крит маркували свої вироби спеціальними позначками. Це була оцінка якості за шкалою найменувань. Згодом зростаюча необхідність визначення відповідності продуктів праці потребам споживачів призвела до виникнення спеціальної наукової дисципліни – товарознавства. У 1549 році в Італії при Падуанському університеті була створена перша кафедра товарознавства. Сучасна теорія кваліметрії (О.І. Субетто) заснована на парадигмі так званої синтетичної кваліметрії, згідно з якою вона розглядається як синтетична теоретична система, що організована у вигляді трьох складових теорій: *загальної кваліметрії* (аксіоматика і принципи, теорія порівняння і логіка оцінок, теорія згортання, теорія кваліметричних середніх, теорія кваліметричних шкал і т. ін.), *спеціальних кваліметрій* (експертної, індексної, кваліметричної таксономії, нечіткої, ймовірно-статистичної, тестової, рефлексивної, циклової, теорії ефективності тощо) і *предметних кваліметрій* (кваліметрії праці, продукції, людини, освіти, управління, проектування, кваліметрія педагогічна, соціальна, естетична, ергонометрична, ергономічна і т. ін.). З початку 80-х років XX ст. розвивається кваліметрія людини і освіти.

Лит.: 1. Єльнікова Г.В. Наукові основи розвитку управління загальною середньою освітою в регіоні: монографія. Київ: ДАККО, 1999. 303 с. 2. Кваліметрія. Юридична енциклопедія : у 6 т. / ред. кол. Ю.С. Шемшученко (відп. ред.). Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2001. Т. 3: К., М. 792 с. 3. Субетто А. И. Введение в кваліметрию высшей школы: в 4 кн. М.: Исслед. центр Гособразованія СССР, 1991. 122 с. 4. Субетто А. И. Кваліметрия. СПб.: Астерион, 2002. 287 с.; 5. Субетто А. И. Кваліметрия: малая энциклопедия. Вып. 1. СПб, 2015. 244 с. 6. Циба В.Т. Основи теорії кваліметрії: навч. посіб. Київ: Ін.-т змісту і методів навч., 1997. 160 с. 7. Шушківський А.І. Кваліметрія. Енциклопедія сучасної України. URL: http://esu.com.ua/search_articles.php?id=11519 (дата звернення 30.08.2019).